UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Si mulier ventris nomt. in pos. calumnic causa firisse dicatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

LEX I.

a HOc edicto. a Primo ꝑmendat edictum, ⁊ eius rōnē ponit. Secō ponit mentem edicti. Tertio exponit edictum vsq; ad fi. Secā ibi, idcirco. Tertia ibi, interest aūt. ¶ Op. j. ea. l. §. interest. Gl. exponit hic, prede. i. iniuste acq̄sitionis, considerata re ipsa. ¶ Et gl. oppo. nonne subuenitur alio modo etiam, q̄ per istud edictum. s. per petitionem hereditatis vel p rei vendicationem: Sol. illa remedia non sufficiebant in oi casu, non quidē per petitionem hereditatis. q2 pt esse q̄ possessio est penes eu3 cum titulo ⁊ petitio hereditatis non dat ꝗ titulo possidentem. l. regulariter. s. de peti. here. Item non per rei vendicationē, q2 non veniunt in ea, de quib. quis non est dñs, vt de pet. here. l. ⁊ non tm. ideo pretor istud edictum de necessitate posuit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Hoc edicto. Qz an in ista bonor. possef. ⁊ equiraf decretū iudicis. Bal. q̄ sic. in l. fi. ⁊ ibi vide. C. q̄ admit. post Ric. de Mat. ibi. ita etiam tz ibi Pau. de. La. ⁊ Fran. Tigri. in l. j. eo. ti. Item an ista bonor. poss. duret anno, ⁊ nunquid hodie sit sublata. vide ibi. ⁊ vide Bal. ⁊ ibi dixi in l. fi. C. vnde legi.

§. Idcirco. Ista secunda pars subdiuiditur in quatuor. Primo ōt actionem dari ꝗ mulierem. Secundo in patrez. Tertio ōt ad quid detur ꝗ eos. Quarto ōt dari in ex neum ⁊ hec est mens edicti. Secā ibi, nec solu z. Tertia ibi, actionem. Quarta ibi, necessario. ¶ Op. ad primū rñs. q̄ debeat dari condictio ex lege, non actio in factum. l. j. §. de condi. ex lege. Sol. ibi, ex ciuili: hic ex edicto pretoris. vt in gl. Venio ad ver. nec solum. dr̄ hic, ⁊ dolo ipsor. ꝗ. j. eo. l. fi. vbi glibet dicta lege punitur. Sol. q̄ hic ōt ipsor. intelligē vel patris vel matris, vt sic disiunctiue ponatur, simile. s. ti. j. l. j. §. j. cetera vt gl. ¶ Op. ⁊ vr̄ q̄ pro possessione ista actio non datur in mulierem: q2 heres hz actionem in eum. in quē est translata possessio. Sol. vt. s. pror. ⁊ j. in §. interest. Ulti. op. q2 erat pro uisum. p l. pto2. in prin. ⁊ §. est preterea. j. de bo. auth. iu. pos. In veritate dubito. Sed possumus dicere q̄ illud edictum hz locum in creditore misso in possessionem: hic in muliere missa in possessionem noie ventris. Sed ista sol. facit me dubitare, q2 illud edictum q̄ aliter loqtur, qñ quis est missus in possessionē, ⁊ l. j. ex qb. cau. in pos. ea. loquit etiam de muliere missa noīe ventris. Possumus. n. dicere q̄ illud tanq̄ gñale habeat locum. ⁊ istud est speciale in hoc casu, ⁊ ideo vnum per aliud non tollit.

1 ¶ Interdictū datur heredi vt expellat posses. iniuste missum.
2 Dubium superueniens non tollit aditionem iam factam, lz impediat faciendam.
3 Lex in dubio dz intelligi secundum materiam tituli, in quo situata est.
4 Executio sententie late ꝗ principalem, potest ferri ꝗ eu3, in quē possessio dolo est translata.

§. Necessario. Vidi, q̄ actio dat ꝗ mulierem, ⁊ ꝗ patrem in eo q̄ interest. ¶ Quero, quid de ex neo misso in possessionem: Rñdet iurisconsultus q̄ de hoc pretor necessario fecit edictū, vt dr̄ in litera. ¶ Quero, quid vult dicere, non pretoria ptāte, vel manu ministrorum. Quidam dñt q̄ ponitur pro eodem. Alij dñt, q̄ pretoria potestas est vna pars, manus ministrorum, est alia, scz per ministros pretor., vel ministros ipsiusmet agentis. Et vide istam gloss. in verb. vel manu ministror. rc. ¶ Ad hanc lectu. sic declaratam op. q̄ hic ōt ter. q̄ non pt manu militari, ꝗ l. si quis missus. j. ne vis fiat ei. Glo. dat duas solu. Una est, q̄ manu militari detur expulse, hic dño, seu heredi deneget. Et quid vult dicere, expulso: dic ei, qui ante erat missus vel mitti iussus authoritate iudicis, sed dño vel heredi, q̄ tunc missus nō erat vel nullum ius haberet, denegat manus militaris: sed dz dari libellus. Et ista ē bona solu. Secunda, sol. est, q̄ ibi loquitur in possessore male fidei, hic in possessore bonefidei. Est ne vera ista sol. Certe sic, q2 illa hz locum in eo, qui resistit mala fide, sed quantum ad hanc legem non hz locum: q2 hec lex non hz locum in eo, qui bona fide resistit: vel dolosi res sit apud eum, vt. j. eo. l. dolo. ¶ Secō op. q̄ heres possit expellere ist m possessorem sua authoritate, nam mulier missa in possessionem non possidet, sed detinet: ⁊ sic apparet q̄ heres possidet. Ex neus ergo missus in possessionem facit violentiam heredi, ergo heres pt eum expellere sua auihoritate. l. quemadmodum. in prin. s. ad l. Aquil. ⁊ in l. j. §. vim vi. ⁊ l. iij. §. eum. de vi ⁊ vi ar. ⁊ l. si vitem. §. si ad ianuam. q̄ vi aut clam. male ergo dr̄ hic, q̄ non pt per se, vel per suos ministros, put exponitur per ministros agentis. Bl. vult soluere. ⁊ ōt, concedo q̄ verus heres possidet, ⁊ lz ille intromittat in possessionem: tñ pp hoc non pt illum expellere. Sed si poneres q̄ ille tenens vellet expellere heredem, ⁊ non admittere: tunc heres posset repellere per vim. Et vide d. gl. que incipit, p eo. rc. ibi vel vt prius rc. ⁊ ibi dum ōt, non pretoria, rc. i. pretoris offi
a cio. Item ibi, ciuilis, large accipe, vt comprehendat edictum, a pto2is mo2tui. Et ex istis ꝗbus apparet q̄ ille q̄ possidet ciuili ter ⁊ naturaliter, ⁊ alias solummodo detinet iniuste, nō a se pos
b sidente, sed ab alio, possidens tunc sua authoritate non potest b experiri. sed dz experiri interdicto vti possidetis, vt hic, ⁊ l. hec autem. §. fi. in fi. j. ex qb. cau. in pos. ea. Possumus etiam intelligere, q̄ hic heres nunq̄ fuit in possessione, vt dixi in solutione
1 precedentis ꝗbus. ¶ Venio ad seq. gl. mag. ⁊ quero ⁊ qd sit illo interdictum, per quod heres potest expellere possessorem: Bl. rñdet quatuor modis. Primo q̄ sit interdictuz, vti possidetis. Secundo q̄ sit interdictum, vñ vi. Tertio, q̄ sit interdictū, hoc est, actio in factum descendens ex hoc hoc edicto. Quarto q̄ sit interdictum ne vis fiat ei. Virtus dependet ex precedētib. lec. Si. n. ponimus, q̄ heres ante possideat, pt procedere ꝗm quod dr̄ de interdicto vti possidetis, ⁊ vnde vir. Si dicimus q̄ heres non possidebat, procedit sequens expositio. ¶ Tñ vt clari? ista liqueant, oppo. ad primam, heres non possidet anteqū adipiscatur possessionem. l. cum heredes. de acq. pos. rc. Item adipisci non pt possessionem, donec est dubium an partus nascatur. l. cū quidam. §. quod dr̄. j. de acq. here. ⁊ j. ti. j. l. j. in fi. Quo ergo, cū non possideat ante, imo impossibile erat cum possedisse, potest habere interdictum vti possidetis: Certe non video. Sol. Rof. in libel. suis super hoc edicto ponit q̄ heres primo adiuerat he
2 reditatem, ⁊ postea mulier ōt se pregnantem. Et sic not. ⁊ q̄ dubium superueniens non tollit aditionem iam factam, lz impediat faciendam. Idem tz glo. in l. cum falsum. j. de acq. hered. Dy. soluit aliter, q̄ hic interueniebant illa tria pp que non impeditur aditio, lz mulier dicat se pregnantem, scz q̄ sic erat opinio vulgi, ⁊ quod non erat pregnans, ⁊ in veritate ipse heres hic credebat, vt d. l. cum quidam. §. quod dr̄. ¶ Secundo oppo. q̄ mulier lz non possideat mittendo alium, priuat dñm possessione. l. peregre. §. quibus. ⁊ l. iij. §. quod si seruus. de acq. pos. ⁊ C. de acqui. pos. l. fi. Cum ergo heres non possideat, non hz locum interdictum, vti possidetis. Rofr. fatetur oppositum. vnde ad hoc vt habeat locum interdictum vti possidetis, op3 te ponere q̄ mulier exp resse egit, vt non transferat nisi detentationem q̄ ipsa habebat. Dy. vero ōt quod mulier per immissionem tertū non priuat heredem possessione, q2 non pt transferre plus quā habeat. ¶ Ad ꝗia rñd. quod loquuntur in colono per quez dominus possidet, vnde cum animus dñi quiescat in illa possessione coloni, merito transferendo in alium priuat dñum. Hic loquitur in muliere per quā heres non possidet, ⁊ nil allegat Dy. Dico quod istud est verum, ⁊ gl. est in l. j. in fi. s. vsufr. quemadca. ⁊ j. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. vnde vi. ⁊ istud tene menti. ¶ Tertio opp. ꝗm istam expositionem dr̄, quod datur interdictum vñ vi. Contra, aut heres possidet, ⁊ non hz interdictum vñ vi, vt d. l. iij. §. vñ vi. de vi ⁊ vi ar. Aut dicis, quod heres desinat posside
2 re, ⁊ diceres tunc ꝗ ea que. s. dicta sunt. Rñ. fateor quod heres non amisit possessionem per immissionem factam de illo, vt dixi. s. sed postq̄ heres accessit ad possessionē, ⁊ ille immissus eū non admisit, ⁊ in illo actu passus est vim. l. clam possidere. §. fi. cum l. seq. de acq. pos. ⁊ sic op3 te ponere volendo tenere, quod detur interdictum vnde vi. ¶ Venio ad tertium exemplu3, ꝗm quod gl. ōt, quod interdictum istud intelligit. i. actio in factum ex hoc edicto. Istud exemplum tz Jac. de Rauen. quod mihi
3 plz: q2 l. dz ⁊ intelligi in dubio, quod loquatur de actione de qua loquitur titulus in quo situata est l. Imperator. s. de in diem addic. ⁊ no. in l. fi. in prin. s. de cond. inde. Et ista lect. est vera, ⁊ necessaria ponendo quod heres ante non possidebat, vt. s. dixi. potest etiam necessaria esse ista opin. Alio modo pone quod partus est natus ex ventre, ille q̄ primo adiuerat est exclusus p partum, qualiter subueniatur huic nato ꝗ possessorem: certe p nullum interdictum, nisi per istud. Et hoc sentit Rofr. in suis libel. super hoc ti. ¶ Venio ad quartum prout loquitur in interdicto ne vis fiat ei. lz gl. circa hoc multa dicat: tñ hoc interdictum. non pt habere locum, q2 competit ei q̄ est missus vel mitti iussus authoritate iudicis: sed heres non est huiusmodi, ergo rc. l. si quis missus. j. ne vis fiat ei. Alij dñt quod mulieri competit interdictum. ne vis fiat ei, ⁊ mulier fuit iussa mitti in possessionem nomine ventris: sed non plz: q2 aut ille tertius ingressus est voluntate mulieris, ⁊ mulier non pt conqueri. Aut ꝗ eius voluntatem, ⁊ tunc mulier haberet ꝗ cum auxilium ma-

nus militaris. l. si quis missus. j. ne vis fiat ei. quod hic negat. Unde ista quarta expositio non procedit. Tenerem ergo tertiã
4 expositionem. tãq; magis vtilem ꝛ magis ꝛgruam legi. ¶ Ul
c timo scias. ꝙ do. Ly. in l. j. C. de ali. iu. mu. cau. fac. tꝫ ꝙ ẽ eum in quem translata est possessio dolo, ꝑt fieri executio suie late ꝫ principalem. Alleg. C. vt in pos. leg. l. certa est forma. quod dictum est ꝫ istum ter. facit Insti. de act. §. item si quis in fraudẽ. quod plene declara, vt dixi in repe. l. iiij. C. de pign.

ADDITIONES.

a P. P. P. ¶ Edictum. Vide Alex. in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun. Aret. in l. possideri. de acq. pos.

b ALEX. ¶ Non ꝑt. Et sic no. ꝙ possidens ciuiliter ꝛ naturaliter non ꝑt expellere detinentem. sua ꝑ ꝛia authoꝛitate. Adde Inn. in c. inter quatuoꝛ. de maio. ꝛ obe. ꝛ quod no. in l. fi. C. si pvim vel alio modo. ꝛ in l. fi. alias pe. C. de bo. vacan. lib. x. ꝛ in l. facultas. de iur. fis. eo. lib. ꝛ in l. ob maritoꝛ. C. ne vroꝛ p mari. ꝛ in l. a diuo Pio. §. si super rebus. de re iud. ꝛ in l. nullus. ẽ. ex gb. cau. ma. ꝛ no. Bal. etiam in l. si deserta. C. si pp pub. pensi. ꝛ Bal. in l. si certa forma. C. vt in pos. leg. ꝛ ibi tꝫ ꝫ Bar. hic p gl. oꝛdinariam in l. j. §. interdictum. j. vti pos. in l. pen. in prin. de non nu. pec. sed cun; Bar. tꝫ Bal. in l. fi. ad fi. C. de exec. rei iud. per Ro. in l. peregre. §. fi. ad fi. de acq. pos.

c ALEX. ¶ Tꝫ quod. Adde Barto. in l. si quis missum. §. fi. de dam. infec. ꝛ tu vide Fran. de Arc. in c. q. v. de iudi.

a §. Interest. Quero, an a mulierem possit heres petere possessionem ꝛ fructus: Et iste ter. facit ꝙ non: qꝛ solum tenetur ad id quod est vltra. Puto ꝙ totꝫ possit peti. l. pretoꝛ. §. est preterea. j. de bo. auth. iu. pos. succedit. n. ista actio que datꝫ mulierem in totum in locum actionis que daretur ꝫ eam si possideret ideo durat perpetuo, vt. j. pꝛoꝛ. §. Et si aliud diceres, opꝫ te dicere ꝙ esset annalis, vt dicam. j. ti. j. l. §. hanc autem. ꝛ ibi probabo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quero an. Adde Bart. in d. §. fi. alleg. in §. precedẽ.

§. Hec actio. Op. ꝙ sit annalis vt. j. ti. j. l. j. §. hãc autem. Solue vt ibi dicam.

LEX II.

Dolo facit. No. stiglo. dñam inter eum q pꝛodidit ꝛ eum qui tradidit. l. fi. de acq. pos. Opp. ꝛ vñ ꝙ mulieri non imputetur si alius occupat possessionem. l. si finita. §. si quis damni. j. de dam. infec. ꝛ l. pretoꝛ. §. est preterea. de bo. aut. iu. pos. Sol. illud verꝫ si dolo fecerat, vel ibi in creditoꝛe misso in possessionem: hic in muliere missa nomine ventris que plus dꝫ custodiri. Prima plꝫ.

§. Si ꝛ patris. Ver. est. ꝛ ideo legitur duo. mo. determinet sequentia. Scdo ꝙ determinet precedẽtia. In ter. ibi. ab eo. q est in possessione: alij hũt. ab ea que est in ptãte. ꝛ ista est cõis litera. ¶ Op. ad primum. C. de euict. l. j. gl. non soluit. Dic ꝙ ibi actio de eiictione non fuit nata pp principale. ideo non durat pro expensis. hic fuit nata pp princ pale. ideo pro expensis durat. Quero in quibus sumptibus loquitur hic. Dicunt quidam ꝙ hic loquitur pro expensis factis in litigando ꝫ illum missum. Hoc tenendo pcedit. j. lec. ꝛ tunc iste expense veniunt iure actionis, vt l. iij. §. ex quib. ẽ. de alij. iu. mu. cau. fac. ꝛ j. quod fal. tu. auth. l. nouissime. ꝛ j. de leg. iiij. l. iij. §. si reꝫ. Alij dicit ꝙ hic loquitur de expensis factis in litigando ꝫ mulierem, ꝛ tunc pcedit ñ. lec. ꝙ determinet precedentia. ꝛ tunc iste expẽse veniunt officio iudicis. Cum. n. expiret actio principalis, expirabit officium iudicis. pp expensas. l. iiij. C. de pꝛo. ꝛ l. terminato. de fru. ꝛ lit. expen. Sed ad primum opꝫ. Nam vñ ꝙ sumptus debuerit recuperare a possessoꝛe victo, qꝛ victus victoꝛi condemnatur in expensis. l. pꝛoperandum. §. siue aũt. C. de iudi. l. q solidum. §. etiam. de leg. ij. Sol. ꝙ ab illo non potuit recuperare. vel pp ignoꝛantiam vel pꝛopter contumaciam. Tenendo primam, ꝙ pp ignoꝛantiam non potuit recuperari, tũc pꝛocedit. j. lectu. scꝫ ꝙ determinet, sequentia ꝛ sic pp expensas duret actio, sicut si pp paupertatem recuperare non ꝑt, vt. ẽ. l. pxi. §. interest antem. Si tenes secundam. scꝫ ꝙ pp contumaciaꝫ, tunc non durat actio, ꝛ non recuperat. ꝛ tunc pꝛocedit alia lec. Cum. n. ex sua culpa perdiderit non est equum, ꝙ ab alio recuperet, vt in regula iuris, damnum quod quis sine culpa sentit, ꝛc. Et predicta apparet quod diuersitas lect. que est hic, pcedit ꝑm diuersas literas. Nam hi qui habent text. ab ea que est in potestate, debent legere ꝑm lec. que loquitur de impensis factis in agendo cum muliere: illi qui habent, ab eo qui est in possessione. debent legere ꝑm lect. illam que loquitur de expensis factis in agendo cum ipso.

Si mulier ventris nomine in possessione calumnie causa esse dicatur. Titul. vj.

LEX I.

Si de possessione. Iuramentũ mulieris excusat eam a calumnia, ꝛ partui non nocet, nec pꝛodest. h. d. Primo dictum fuit, quod iurm excusat ab expensis. Dixi in l. quod solidus. §. etiam. j. de leg. ij. ꝛ l. j. §. j. ad Turp.

a §. Et hoc edictum. Mo. quod calumnia dicitur, quandocunq; quis vnum dicit, ꝛ aliud scit vel facit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Hoc edictum. Istum tex. pro no. ponderat Bald. in l. ij. C. si propter pub. pensi. vide Bal. in l. pꝛoperauduꝫ. §. siue autem alter utra. C. de iudi. ꝛ in l. gñaliter. de epi. ꝛ cler.

1 ☞ Actio penalis quando sit perpetua.
2 Iuramentum calumnie non excusat ab expensis.

§. Hanc autem actionem. Op. quod sit perpetua. ẽ. titul. j. l. j. in fi. glo. ôt, quod illa intelligitur secundum istam, quod est violare literam. Alij, vt Jacob. de Aret. dicunt, quod ibi datur de eo quod ad eam peruenit. Sed certe ibi etiã datur de eo quod non peruenit, scꝫ ad expensas. l. fi. in fi. ẽ. tit.
1 j. Dic ergo, ꝗ quod quandoque actio penalis succedit in locum actionis persecutoꝛie, ꝛ tunc est perpetua, vt pꝫ in vtili rei vendicatione, que datur ꝫ eum qui dolo desiit possidere. ita loquitur. ẽ. titu. j. l. j. in fi. de tab. erbi. l. iij. §. hoc interdictum. ꝛ j. ne in loc. pu. l. ij. fi. sed quando actio ex sui natura, ꝛ ab ipso initio est penalis ꝛ pꝛetoꝛia: tunc non datur nisi intra annum. ita loquitur hic. Nam ab initio datur in penam eius qui calumnie causa venit in possessionem. Hoc plenius diri in l. in honoꝛarijs. j. de act. ꝛ obl. Sed ꝫ hoc facit l. item. §. fi. cum l. seqnẽ. de alie. iud. mu. cau. fac. Rñd. Actio ex isto edicto non succedit in locum eius, quod veniebat in pꝛima actione. sed loco illius qõ est vltra, sed, ẽ. tit. j. actio ex illo edicto succedit in totum in locum illius quod veniebat in actione pꝛima. ¶ Idem opp. de l.
2 iij. §. fi. ad Carb. Sol. vt ibi. Ista lex facit in arg. ad q. an infꝫ
a excuset ab expensis. Et hoc vñ ꝙ sic, qꝛ excusat a calumnia, vt no. in auth. de iudi. §. opꝫ. ꝛ Lyn. in auth. generaliter. C. de epi. ꝛ cler. Ego feci vos notare in l. j. §. queri ꝑt. j. ad Turpil. quia aliud est temeritas, aliud calumnia. Iuramentum ergo excusat a calumnia, vt hic. ꝛ l. iij. §. j. ẽ. de iureiur. non autem excusat a temeritate, ꝛ expense veniunt pp temeritatem. l. cum quem temere. ẽ. de iudi. ꝛ sic non excusatur ab expensis. quando aliquis temere litigat.

ADDITIO.

a ¶ An iuramentum. Vide Bal. consi. lxxxiij. j. vol. transeuntem cum gl. in c. ignoꝛantia. de reg. iur. ꝛ adde quod consilium celebꝛis doctoꝛis excusat ab expensis. Ita tenuit Pet. de Anch. consi. cxxxiij. in fi.

☞ Pater putatiuꝰ an repetat expensas factas filio putatiuo.
1
a §. Competit. Facit ad q. a si pater + alimentauit
1 quendã vt filiũ, ꝛ postea apparet ꝙ non est filius. an possit alimẽta repetere: Et certe distinguitur, aut filiꝰ fuit in calũnia, aut nõ. Et hoc si q̃rimꝰ de alimẽtis repetẽdis a filio: ſ; an possit repetere a patre, non est dubiũ: qꝛ ipse nil fecit, vt aleret, sicut ergo hic expẽse fcẽ in muliere pgnante non

non repetuntur a patre, q̃ non fuit in calumnia: nec ab ipsa: ita in ppoſito non repetunt expẽſe a filio putativo, nec a patre ei⁹: ſi cum ſemel de facto acciderſſet, in foro conſcientie fres indicarunt ꝓ nium. Sed prima pars vr vera de iure, & ea rõne, q̃ ille qui impendit non habuit animum aliquem obligandi, & credit impendere in rem ſuam: & ideo ſi gesſerit negotium alienum, non ſi datur repetitio expenſarum. ff. de cond. inde. l. ſi in area.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Ad q. Pau. de La. in l. alimenta. de neg. geſt. ſe remittit ad iſtum §.

§. Sub pretertu. Alias incipit, non nunq̃. In hoc intereſſe, non pōt venire eſtimatio totius hereditatis, ſi propter ventremalius ſucceſſurus, eſt ab hereditate excluſus. h. d. Opp. j. de carb. l. ſcriptus ad gl. ſoluit quod plene dixi in l. ventre. j. de acq. here.

LEX II.

Si ſubſtitutus. Contra mulierẽ ſuccurrit heredi ſubſtituto defuncti & conſeruant legata & libertates. h. d. Op. ſi mulier ſoluit ꝓtium hereditatis, vr emiſſe res hereditarias. l. eius rei. de rei ven. & l. litis eſtimatio. j. p emp. gl. fatet ꝓium ſed non eſt verum: quia mulier non dedit pretium vt emens: ſed dedit vt ptium ſue culpe. Item dedit ptium ei qui nil hꝫ facere in hereditate: ſi eſt ab ea excluſus facto mulieris. Ita intelligit Pe. & Jac. de Aret. ¶ Querit gl. qd ſi non vult vendere nec ōt de quo: certe hoc in el igitur de legitimis teſtatoribus apud quos ſerui remanent. Rõ, q̃ compellitur vendere fauore libertatis. arg. C. de ſer. com. ma. l. j. Ad mulierẽ aũt non pt referri hoc: q̃ ſoluendo pretium nihil et queritur, vt ſ. dixi. ¶ Quero vtrum eo ipſo q̃ non peperit ſumatur calumnia. Et Rof. ōt q̃ non, niſi probetur ipſam calumnie cauſa feciſſe. l. non alia. ſ. de his qui no. infa.

De concubinis. Titul. vij.

¶ Dynus Super rub rub. ponit vnam diſtinct. per quam ſummat iſtam materiam de concubinis, & filijs natis ex concubina, ideo non recito eam.

ADDITIO.

a POM. ¶ Concubinis. Que dicantur concubine, & an aliquo caſu licitū ſit tenere concubinas, vide Jo. de Ana. in rub. de adul. P. P. P. ¶ Not. q̃ hꝫ hodie concubinatus de iure canonico ſit damnatus tñ non pt concubina damnari. vide Ang. conſ. xiij. ſecus tñ in militibus & clericis. vide Bar. in l. miles ita. §. mulier. ff. de teſta. mil. q̃ vt ōt Ang. in d. cõſi. pt qs moueri aliqua alia rõne ad legandum vel dandum, quam ex cauſa libidinis, ideo vꝫ ſed in conſi. xvij. ante fi. ōt q̃ difficile eſt aliter eſſe quaꝫ cauſa libidinis. Item de materia qualiter concubinatus ſit pmiſſus, & qualiter puniatur, & an cõcubine poſſit relinqui, & qualiter coitus puniatur. vide omnino late Cacial. in repe. l. ſi qua illuſtris. ad officia. vbi multa alia in materia. Item no. q̃ ſi habens vxorem teneat concubinam q̃ pt iudex eum compellere vt eam dimittat & honeſte viuat, vide Ab. quem refert d. Jaſ. in l. pe. de inſt. & iur. vide Aret conſ. clviij. col. j.

LEX I.

Que in concubinatu. An liberta poſſit patronum relinquere: dic vt in gloſſ. & illud eſt verum quod non poteſt relinquere.

LEX III.

1 Matrimonium preſumitur, q̃ quis retinet in domo mulierem liberam honeſte natam.
2 Concubinatus eſt illicitus de iure canonico, licet licitus de iure ciuili.
3 Concubinarius coitus qualiter dicatur legitimus.
4 Filij adulterini vel inceſtuoſi non legitimantur per ſubſequens matrimonium.
5 Clericus concubinarius in minoribus conſtitutus, ſi hꝫ filios an ipſos legitimet per ſubſequens matrimonium.

In concubinatu. In ingenua honeſte nata preſumitur
a matrimonium, niſi ꝓium pbetur: ſecus ſi fuerit li-
b berta vel viliter nata. h. d. ¶ Not. ex eo q̃ qs retinet
1 liberam mulierẽ honeſte natã preſumitur matrimonium de iure
2 ciuili, & de iure canon. & qualiter pbet, dic vt ex de preſump. c. illõ
c quoq̃. ¶ Quero, an cõcubinatus ſit licitus: Dic de iure ciui
d li ſic, vt hic: de iure cano. ſecus vt xxxij. q. iij. c. j. & c. nemo ſibi. & c. dicat. Quod intellige q̃tum ad penã ſpũalem, non q̃tuꝫ ad tpalem, alias nati ex concubina p ſubſequens mrimoniũ, non
3 legitimarent, ſm Ric. vt ſtatim dicã. ¶ Quero ergo qualiter dꝫ intelligi q̃ concubinatus eſt legitimus coit⁹. Ricb. Bal. in quadã ſua diſput. ōt, q̃ de iure antiquo primeuo oīs coitus ſeu coniunctio erat legitima. & ſtatim cũ qs naſcebat erat legitim⁹ vt in auth. q. mo. na. effi. leg. §. licet. Su puenerunt poſtea leges q̃ aliquas ꝓiunctiones appbauerunt exprẽſſe, vt mrimoniũ, & tunc filij nati ex eo dnr legitimi. Quedã eſt ꝓiunctio exprſe re, pbata, vt coitus adulterinus, & inceſtuoſus, & ſimiles, & tũc filij nati nõ dnr legitimi, nec filij noiant, & tunc p ſubſequẽs mrimoniũ non legitimant. l. Paul⁹. ſ. de ſta. ho. & ex q̃ §. ſunt le. c. tanta. & C. de nup. l. ſi & ꝓ. & in aut. q. mo. na. effi. ſui. §. pe. C. de na. li. auth. lꝫ. Quedã eſt ꝓiunctio q̃ a lege nõ eſt approbata nec impbata, vt coitus concubinarius. Iſti remanẽt in primo iure naturali, & iõ filij nati dnr naturales, & p ſubſequens mrimoniũ non legitimant, vt in multis legi. C. de na. li. & in aut. q. mo. na. effi. ſui. §. pe. Et hoc vult dicere tex. q̃ concubinatus aſſumpſit nomen p legẽ. ſ. nudũ, non q̃ p legẽ talis coitus ſit approbat⁹ vel re
5 pbatus, ſed remanet in primo iure naturali. ¶ Et p hoc deter-
e minat ipſe talẽ qõnem, clericus in minoribus ordinib⁹ cõſtitut⁹ retinuit concubinã, & ex ea habuit filios poſtea eã duxit in vxorem, an filij legitiment: Et determinat q̃ non: q̃ coit⁹ concubinari⁹ in clericis eſt totaliter reprobatus a lege, vt in aut. de ſan. epi. §. clericos. & in aut. de mona. §. ſi qs aũt. & C. de epi. & cle. l. eum q̃ pbabilem. Cũ non pũt dici filij naturales, nec legitimant per ſubſequens mrimoniũ. & Jo. And. ponit iſtam q. in mercu. ſuis ſupilla regula, ſine culpa, niſi ſublit cã, &c. Et facit mentionem de dicto Ric. & determinat ꝓiũ. Primo, q̃ coit⁹ ꝓcubinarius in clericis eſt totaliter reprobat⁹ de iure cano. vt eſt dictũ. Dꝫ ad illud rñr q̃ eſt verꝫ quantum ad penã ſpũalem, non q̃tũ ad tpalem. Secõ ōt ipſe q̃ non eſt verꝫ q̃ de iure naturali oīs coit⁹ ſit licitus. imo ſtatim cum Deus fecit maſculũ & feminã fecit mrimoniũ, & voluit, q̃ vnus inheret vni. Hoc ēt aīalia faciunt, alias eſſet incertitudo totalis parentum. Determinat ergo q̃ legitimant p ſubſequens matrimoniũ. Mihi vr q̃ iſta rõ non facit. Nã pcedit ſm ius naturale primeuuꝫ, in q̃ fuit genus humanũ añ pctũm primi parentis q̃ ſm legem naturalẽ a Deo datam ſtatim fuit matrimoniũ, ſed poſt pctũ natura humana corrupta eſt, & ſm illud tps poſt naturã humanã corruptam dnr iura iure naturali oēs liberi & legitimi naſcebant, nec erat aliqs coit⁹
f reprobatus. Ad q̃ueſt. principalem dico, q̃ ſi clericus non eſt beneficiatus, ſi alias retinebat concubinam q̃ filij tunc nati per ſubſequens matrimonium legitimant: q̃ tunc cum eam retinebat concubinã, rebus ſic ſe hãtibus, poterat eſſe vxor. Et ita loqtur determinatio Jo. And. ſed ſi clericus erat beneficiatus & retinebat concubinã, filij tunc nati p ſubſequens matrimoniuꝫ non legitimant, q̃ cũ nati fuerunt, rebus ſic ſe hãtibus nõ poterat eſſe vxor. hic eſt tex. in l. & ſi ꝓ. C. de nup. vbi filij nati ex ea q̃ non poterat eſſe vxor p ſubſequens matrimoniũ, non legiti-
6 mant. ¶ Ulti. hec l. facit ad queſt. quam tangam de admi. tu. l. Titium & Deuium. §. altero. ſecꝫ q̃ inter duo fratres ſimul gmoantes & ponentes lucrum in cõi, in dubio preſumatur ꝓcta ſocietas ſicut inter virum & mulierem, in dubio preſumitur ꝓectum matrimoninm, quod dic vt ibi dicam.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Contrarium probetur. Adde Bar. in l. ſi vxor. §. ſed ſi ea. j. de adult.
b ¶ No. ex eo. Vide Barb. conſ. viij. j. vol.
c POM. ¶ Quero an. Vide Pan. in c. cum ſit gñale. & ibi Aret. in vlti. col. de fo. compe.
d ALEX. ¶ De iure canon. Adde q̃ hoc tꝫ Ant. de But. in c. cũ ſit gñale. de foro compe. & adde gl. in l. in libere. ſ. de ritu nup. & vide q̃ dixi poſt, Bar. in l. ſi adulterium. j. de adul. per Holt. in c. lator. qui filij ſint legi. Et adde Bar. & Bal. in l. & ſi ꝓ. C. de nup. & Bal. in auth. lꝫ. C. de na. lib. & vltra predicta vide Arc. in d. c. cum ſit gñale. col. ſi.
e ALEX. ¶ Clericus. No. q̃. de clerico concubin. Et adde q̃ clericus in ſacris conſtitutus dr committere inceſtum ſm gloſſ. & Bal. in l. ſi. C. de epi. & cle. Et his adde Bal. in l. parentes. d. in